

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΣΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ

Από τις πλέον στιβαρές προσωπικότητες της λογοτεχνίας, με συγγραφικό λόγο ατόφιο και εντελώς προσωπικό, η Μάρω Δούκα έχει διανύσει τέσσερις, πλήρους δημιουργίας, δεκαετίες στα ελληνικά γράμματα. Αρχισε να γράφει το 1969. Διηγήματά της μεταφράστηκαν στα γαλλικά, στα γερμανικά, στα ιταλικά και στα ρωσικά. *Η αρχαία σκουριά* μεταφράστηκε στα αγγλικά και στα γαλλικά, *Η πλωτή πόλη* στα γερμανικά και το *Είς τον πάτον της εικόνας* στα γαλλικά. Έχει αρνηθεί το κρατικό βραβείο για την *Πλωτή πόλη*, αλλά θεωρεί τιμή το βραβείο Καζαντζάκη για την *Αρχαία σκουριά*. Στο τελευταίο της μυθιστόρημα *Το δίκιο είναι ζόρικο πολύ* μας μεταφέρει στον τόπο καταγωγής της, τα Χανιά. Μάιος - Ιούνιος του 1945, οι Γερμανοί παραμένουν στην πόλη, ενώ έχει γίνει η επίσημη παράδοση της Γερμανίας, κατόπιν εντολής των Βρετανών, ως υπεύθυνων για την τήρηση της τάξης. Το μυθιστόρημα *Το δίκιο είναι ζόρικο πολύ*, αν και αυτοτελές, θα μπορούσε να θεωρηθεί το δεύτερο βιβλίο μιας τριλογίας εν εξελίξει, με πρώτο βιβλίο το μυθιστόρημα *Αθώοι και φταίχτες*.

Στο τελευταίο μυθιστόρημά σας γράφετε ότι «το δίκιο είναι ζόρικο ποήν και όσο πιο ζόρικο τόσο πιο συχνά ημεριάζει με το άδικο». Στο βιβλίο σας αναφέρεστε στο ιστορικό δίκιο, σε μια εποχή δύσκολη για την Ελλάδα, μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Στη σημερινή εποχή πόσο ζόρικο έχει γίνει το δίκιο;

Το δίκιο, και όχι μόνο στην ιστορική εκδοχή του, σε όλες τις εποχές είναι από τη φύση του ζόρικο πολύ. Και είναι ζόρικο, γιατί πάντα, ως αξία σχετική, πέρα από την οποία διαχρονική ισχύ του, είναι εκτεθειμένο στη δοκιμασία, ή και στην αυθαιρεσία, της υποκειμενικότητάς μας. Στη σημερινή εποχή το «δίκιο», πιστεύω, δεν είναι μόνο ζόρικο αλλά και ύπουλο, εφόσον έχει αποψιλωθεί από τα συλλογικά οράματα και υπηρέτεί στις διάφορες εκδοχές και αποχρώσεις του, ιδιωτικά συμφέροντα και ατομικές επιδιώξεις...

Πρόθεσή σας, γράφοντας το βιβλίο σας, ήταν να αναδείξετε κατά κύριο λόγο την ιστορική πραγματικότητα μέσα από τη μυθοποίηση και να ανασυνθέσετε εκείνη την εποχή καταθέτοντας στοιχεία;

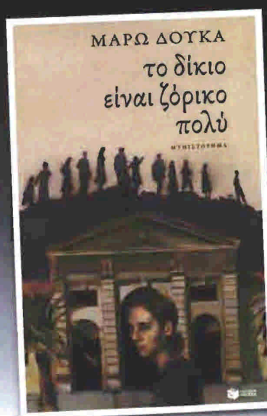
Πρόθεσή μου ήταν, κεντώντας επάνω στα επινοημένα και στα πραγματικά πρόσωπα του βιβλίου τα γεγονότα, να αναζητήσω το «πώς» η ιστορική πραγματικότητα διαμορφώνει, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, τη σχέση μας με τον εαυτό μας, την εποχή μας και με τον κόσμο γενικότερα. Τα στοιχεία με τη μορφή του αδιέφευκτου τεκμηρίου αποτελούν τα «μαδέρια» της μυθιστορηματικής σκαλωσιάς, η οποία άλλο σκοπό δεν είχε παρά να αναδείξει αυτό

156 ΕΠΙΚΑΙΡΑ 17/02-23/02/11

Μάρω Δούκα

«Στην εποχή μας το δίκιο είναι ζόρικο, αλλιά και ύπουλο»

που εξαρχής, σε ό,τι αφορά τη συγγραφική προθετικότητα, αποτελούσε τη βαθύτερη αιτία του βιβλίου, ότι από το καλοκαίρι του 1944 στα Χανιά, εν καιρώ γερμανικής κατοχής δηλαδή, η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα σε συμμάχους και αντιπάλους είχε πολλαπλώς παραβιαστεί, καθώς Γερμανοί, Βρετανοί και Εθνική Οργάνωση Κρήτης (ΕΟΚ, δημιουργήμα των Βρετανών) έτειναν ολοένα και πιο απροκάλυπτα να θεωρούν κοινό αντιπάλό τους τα μέλη του ΕΑΜ και του ΕΛΑΣ, αποκαλώντας τους χωρίς καμιά διάκριση αναρχικούς, εννοώντας όχι μόνο τα μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος, αλλά και όλη συλλήβδον την εαμογενή Αριστερά, στην οποία ανήκε τότε η συντριπτική πλειοψηφία του χανιώτικου λαού.

Βρισκόμαστε στα Χανιά, όπου γεννηθήκατε κι εσείς. Πόσο η ιστορία της οικογένειάς σας και του τόπου σας οδηγούν τα γραπτά σας;

Έχω γράψει οχτώ μυθιστορήματα και μόνο το *Αθώοι και φταίχτες* και *Το δίκιο είναι ζόρικο πολύ* –θα μπορούσαν να θεωρηθούν τα δύο πρώτα βιβλία μιας τριλογίας εν εξελίξει– έχουν κυρίαρχη λογοτεχνική «περσόνα» τα Χανιά. Όσο για την ιστορία της οικογένειάς μου, αν με αυτό εννοείτε τη «συμμετοχή» της σ' εκείνα τα γεγονότα, θα σας έλεγα ότι οι γονείς μου δεν είχαν καμιά πολιτική δράση και ότι με μεγάλωσαν μέσα στην παθητική σιωπή του αμέτοχου. Στα Χανιά όμως έχω «φυλάξει» τα παιδικά και τα εφηβικά μου χρόνια. Και το παρελθόν μας, όπως λέει ο σπουδαίος συγγραφέας Ντον Ντελίλο, είναι η μοναδική αλώβητη πίστη που έχουμε.

Πιστεύετε ότι υπάρχει απόσταση συχνά από το πώς έγιναν τα γεγονότα και από το πώς καταγράφονται στη μνήμη;

Η μνήμη, συνήθως, είναι επιλεκτική. Γι' αυτό και ένα μυθιστόρημα που φιλοδοξεί όχι απλώς να αναπλάσει μυθοπλαστικά μιαν εποχή, αλλά και να την «εκθέσει», έχει ανάγκη τα ντοκουμέντα...

Πιστεύετε ότι η σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία είναι σε καλό δρόμο; Βρίσκετε αξιόλογα βιβλία νεότερων συγγραφέων να διαβάσετε;

Για το αν βρίσκεται σε καλό δρόμο δεν μπορώ να το ξέρω... Σίγουρα όμως έχουμε αξιόλογους νέους συγγραφείς... Αναφέρω ενδεικτικά τη συλλογή διηγημάτων του Χρήστου Οικονόμου *Κάτι θα γίνει, θα δεις...* (εκδόσεις Πόλις), που με κατασυχνήσε, και το συναρπαστικό *Πρίγκιπες και δολοφόνοι* του Μιχάλη Γενάρη (εκδόσεις Ίνδικτος).

Γράφετε ήδη το επόμενο βιβλίο σας και περί τίνος πρόκειται;

Είναι χωρίς ακόμη να πω οτιδήποτε. Σίγουρα, πάντως, θα «καλύπτει» την εικοσαετία από το καλοκαίρι του 1947 έως την 21η Απριλίου του 1967 στα Χανιά... ■